

5. Ковалевська Н.С., Нестеренко І.В., Янчева І.В., Лопін А.О. Диджиталізація обліково-аналітичного забезпечення природоохоронної діяльності підприємства. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2021. Вип. 1 (33). С. 32–43. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/3302/1/%2b%2d1%80%2d0%2b5%2d0%2b3.pdf>

6. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution: what it means and how to respond. URL: <https://www.weforum.org/about/the-fourth-industrial-revolution-by-klaus-schwa>

УДК: 657.421.3

А.С. Осьмірко*, здоб. ОС «бакалавр» (НАСОА, Київ)

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЯХ

У сучасній економіці нематеріальні активи стають дедалі важливішим елементом зростання вартості бізнесу. Вони охоплюють інтелектуальну власність, ділову репутацію (гудвіл), програмне забезпечення, ліцензії та ноу-хау, які часто визначають конкурентні переваги компаній. Водночас українські підприємства стикаються з численними труднощами в оцінці та відображенні таких активів у фінансовій звітності. Ці проблеми мають не лише локальний характер, але й зумовлюють системні ризики, впливаючи на інвестиційну привабливість країни та розвиток бізнесу. На цьому тлі важливим є аналіз причин та наслідків поточних проблем, а також розробка можливих шляхів їх вирішення.

«Нематеріальні активи є складними об'єктами для обліку, адже вони не мають фізичної форми, а їх вартість залежить від ринкової динаміки та специфіки компанії. На перший погляд, їх облік може здаватися простим: оцінити первісні витрати та відображати поступове зменшення вартості через амортизацію. Однак практика свідчить, що все набагато складніше. Наприклад, гудвіл, який виникає внаслідок придбання компанії за ціною, вищою за балансову вартість активів, є суб'єктивним елементом, і його точна оцінка може бути викликом навіть для досвідчених фахівців» [1]. Крім того, «оцінка інтелектуальних активів, як-от патентів або авторських прав, потребує врахування багатьох факторів, серед яких – потенціал майбутніх доходів та ринковий попит. Проте, в Україні поки що бракує усталених методик, які дозволяли б робити такі оцінки прозорими та зрозумілими. Це призводить до викривлень у фінансовій звітності та знижує довіру інвесторів, особливо іноземних» [2].

Однією з ключових проблем є наявність розбіжностей та відмінностей у врегулюванні питань облікового відображення об'єктів бухгалтерського обліку

---

* Науковий керівник – Л.С. Новіченко, канд. екон. наук, доц. (НАСОА, Київ)

відповідно до вимог Національних положень бухгалтерського обліку (далі – НП(С)БО) та Міжнародними стандартами фінансової звітності (далі – МСФЗ). Дана ситуація призводить до виникнення ризиків та труднощів у залученні іноземних інвестицій, а також ускладнює процеси виходу на міжнародні ринки. Використання механізму переоціненої вартості є елементом фінансових маніпуляцій, які дозволяють суб'єкту господарювання завищувати або навпаки занижувати вартість активів, що відображені у фінансовій звітності, з метою створення бажаного фінансового стану на звітну дату.

На окрему увагу заслуговує питання нарахування та списання амортизації нематеріальних активів. На практиці наявні випадки, коли відсутнє чітке розуміння порядку визначення строків корисного використання, і як результат виникають помилки у розрахунках. Амортизація може бути або занадто швидкою, що призводить до зниження прибутковості на папері, або надто повільною, що створює ілюзію фінансової стабільності. У будь-якому випадку, це викривлює реальний стан справ і ускладнює управлінські рішення. Особливу увагу слід приділити обліку інновацій та витрат на дослідження і розробки. У багатьох українських компаніях ці витрати не відображаються як нематеріальні активи, що позбавляє підприємства можливості показати свій інноваційний потенціал у фінансовій звітності. Це, своєю чергою, знижує привабливість компаній для інвесторів та стримує розвиток інноваційної економіки в цілому.

Відсутність ефективних підходів до оцінки та обліку нематеріальних активів має низку негативних наслідків. По-перше, це зменшує інвестиційну привабливість компаній. Бізнес, який не здатний надати достовірні дані про свої активи, втрачає довіру з боку потенційних інвесторів. По-друге, через викривлену звітність компанії стають менш конкурентоспроможними на міжнародному ринку, що особливо критично для підприємств, орієнтованих на експорт. По-третє, недооцінка вартості нематеріальних активів створює ризики для операцій зі злиття та поглинання, оскільки компанії можуть продаватися за заниженими цінами або з непередбачуваними наслідками для покупців. Важливо також зазначити, що відсутність прозорості у цій сфері відкриває можливості для шахрайства. Недосконалі методи оцінки дозволяють суб'єктивно трактувати вартість активів, що може використовуватися для маніпуляцій зі звітністю, наприклад, для зниження податкового навантаження або створення ілюзії платоспроможності.

Для покращення ситуації необхідно насамперед гармонізувати національні стандарти з міжнародними. Це дозволить підвищити прозорість звітності та зробити її зрозумілою для іноземних інвесторів. Важливим кроком також є розвиток інституту професійних оцінювачів, які зможуть надавати якісні та незалежні оцінки нематеріальних активів. Необхідно запровадити навчальні програми та сертифікацію для таких фахівців, щоб підвищити рівень компетентності в цій сфері.

Проблеми оцінки та обліку нематеріальних активів в Україні мають комплексний характер і вимагають системного підходу до їх розв'язання. Гармонізація стандартів, підвищення кваліфікації оцінювачів та розвиток культури обліку інновацій є ключовими елементами цього процесу. Вирішення

цих проблем не лише сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості українських компаній, але й стимулюватиме розвиток національної економіки, зміцнюючи її конкурентні позиції на світових ринках.

Інформаційні джерела

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 (МСБО 38). Нематеріальні активи. *Офіційний вебпортал парламенту України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050#Text.

2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку. *Офіційний вебпортал парламенту України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>.

УДК 657.1

Б.В. Санак*, здоб. ОС «бакалавр» (НАСООА, Київ)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ

Адміністративні витрати важлива складова та елемент забезпечення сталого розвитку підприємства. Зокрема, саме даний вид витрат займає значну питому вагу у складі операційних витрат підприємства. Ефективне управління та мінімізація адміністративних витрат залежать безпосередньо від інформації, яка накопичується та обробляється в системі бухгалтерського обліку підприємства. Уникнути виникнення адміністративних витрат неможливо, оскільки дані витрати відносяться до функціонування підприємства в цілому і є передумовою для належного загального управління підприємством.

Обсяг адміністративних витрат у звітному періоді безпосередньо впливає на базу оподаткування податком на прибуток. Відповідно правильне відображення на рахунках бухгалтерського обліку адміністративних витрат впливає на податкові результати діяльності суб'єкта господарювання, а також впливає на формування передумов для забезпечення стабільності управлінських бізнес-процесів, дотримання вимог діючого законодавства.

Відповідно до вимог національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку основними складовими адміністративних витрат є наступні: витрати на оплату праці адміністративного персоналу, бухгалтерії, фахівців юридичного відділу, відділу кадрів, а також відрахування на соціальні заходи із заробітної плати даних працівників. До складу адміністративних витрат також належать витрати на ремонт, поліпшення та амортизацію основних засобів, які використовуються адміністративним персоналом, телекомунікаційні та послуги зв'язку, інтернет, поштове обслуговування. Зазвичай юридичні послуги, отримані зовнішні консультаційні послуги з

---

* Науковий керівник – Л.С. Новіченко, канд. екон. наук, доц. (НАСООА, Київ)